

H. P. Blavatsky

**ERKÖLCSISÉG:
HELYES ÉS HELYTELEN**

Fordította: Solymos Béláné, 2003

MAGYAR TEOZÓFIAI TÁRSULAT

Nagyon régi, közhelyszerű igazság, egy irányelv, amely minden kultúrált nemzetet áthatott az ókortól fogva, hogy minden állam boldogulása családellátó intézményrendszeren alapszik. Valószínűleg senki sem tagadja azt a tényt, hogy a társadalmi etika nagymértékben a felnövekvő nemzedéknek nyújtott korai nevelés függvénye. Kire hárul a korai gyermekkori nevelés irányítása? Ki tudna jobban eleget tenni ennek a feladatnak, ha nem egy szerető anya? Feltéve, ha morális értékét mindenki elismeri, és hírnevét nem szennyezte be kétes híresztelés. Az ifjúkor és a későbbi intellektuális nevelés irányítása helyesen engedhető át az apa erősebb kezébe, a gyermekkorral való törődés minden isteni és emberi jog alapján egyedül az anyára tartozik; arra a szülőre, aki sarjának nemcsak húsának és vérének egy részét adta, hanem halhatatlan lelkének egy darabját is, ami ezután majd megalkotja a valóságos embert, az igazi ego-t. Ez az emberiség életfeladatainak abc-je, és azoknak az elsődleges kötelessége, akiknek hatalmában áll az anyai jogok megóvása bármilyen durva megsértéssel szemben.

A keresztény egyházak soha nem tanítottak az embereknek más vagy magasabbrendű indokot, amiért becsületesnek, jónak és tisztességesnek kellene lenniük, mint a jutalom reménye vagy a büntetéstől való félelem, és amikor hitük isteni szeszélybe és igazságtalanságba téved, akkor erkölcsösségük alapjai megrendülnek. A természetes erkölcsösséghez való tudatos visszatérés sem volt lehetséges, mivel a kereszténység úgy okította őket, hogy az ember eredendő bűnössége következtében az nem ér semmit. Ennélfogva csak az önérdek és a rajtakapástól való félelem válik a viselkedés egyedüli mozgatórugójává, ami elrettent a bűnelkövetéstől. Így, ami az etikát, Istent és a lelket illeti, a kereszténység az embereket letereli a tudáshoz vezető ösvényről, és a kétkedés, a pesszimizmus és a bűn mélységébe taszítja őket. Az utolsó hely az Egyház, ahol az emberek segítséget lelhetnek az élet bajaival és nyomorúságaival szemben, mert tudják, hogy az Egyház építménye és a litániák ismételtetése sem a Természet erőit, sem a népek tanácskozó testületeit nem befolyásolják. Ösztönszerűen érzik ugyanis, hogy amikor az Egyház elfogadta a megalkuvás elvét, akkor elvesztette azt a hatalmát, hogy megindítsa az emberszíveket, és most már csak a külső síkon működhet, mint a rendőrség és a politikusok támogatója.

A vallás rendeltetése az, hogy vigasztalja és bátorítsa az emberiséget a bűnnel és a szomorúsággal való élethossziglan tartó küzdelmében. Ezt csak úgy tudja megtenni, ha fennkölt étellel ajándékozza meg az emberiséget a Földön, amelyet minden esetben tudatos törekvéssel lehet elérni. Amit most a világ akar, az egy olyan Egyház, amelyik az Istenségről, vagy az emberben levő halhatatlan lényegről beszél, amelyik legalább a fogalmak és a korszak ismeretének szintjén van. A dogmatikus kereszténység nem megfelelő egy olyan világ számára, amelyik érvel és gondolkodik, csak azok számára megfelelő, akik az elme egy középkori állapotába képesek csak helyezni magukat, és csak olyan Egyházat méltányolnak, amelynek vallásos szerepe, hogy Istent jó kedvében tartsa, mialatt a világi avatatlanok azt teszik, amiről úgy hiszik, hogy nem hagyná jóvá; azaz imádkoznak az időjárás változásaiért, és esetleg hálálkodnának a Mindenhatónak, hogy segítséget nyújtott az ellenség lemészárlásában. A világ ma nem „kuruzslókat” keres, hanem szellemi vezetőket, olyan papságot, amelyik e század intellektusának megfelelő eszményképeket ad majd, amint a keresztény mennyország és pokol, Isten és Sátán voltak a sötét tudatlanság és babona korszakának eszményképei. A szenvedés, a bűnelkövetés, az erkölestelenség, az önzés, a kegyetlenség az önbecsülés valamint az önuralom hiánya, ezek jellemzik modern civilizációkat, hangjukat egy rettenetes kiáltásban egyesítve, és azt válaszolva: nem!

Az erkölcsösség végső szentesítése, mint ismeretes, a boldogság elérésének és a nyomorúságtól való menekülésnek a vágyából származik. Elérésének módjai különbözők. A

nézetazonosság megvalósításának fő akadályja az embernek az a vele született szokása, hogy mindig saját magát helyezi a Világegyetem középpontjába. Bármit is tesz, gondol vagy érez egy ember, az elnyomhatatlan „én” egészen biztosan központi szereplő a boldogság megítélésében. Az exoterikus vallások erkölcsiségüket a jutalom reményére és a büntetéstől való félelemre alapozzák, amelyek a Világmindenség Mindenütt Jelenlévő Uralkodójának kezében vannak, aki azokat a szabályokat követi, amelyeket elhagyatott alárendeltjei engedelmessége végett, a saját kedvtelésére fektetett le. Néhány esetben később kialakult vallások az erkölcsösséget az Uralkodó felé irányuló hála érzésétől tették függővé, a kapott előnyökért cserébe. Az ilyen erkölcsrendszerek értéktelensége, nem beszélve kártékonyságukról, csaknem nyilvánvaló. A reményre és félelemre alapozott erkölcsösség típusára a keresztény Bibliából veszünk egy példát. „Aki a szegényeknek ad, az az Úrnak kölcsönöz.” A szegények támogatásának kötelezettsége itt önző mozgató tényező függvénye, félretéve egy időre, amikor a „szegényeknek adó” képtelen lesz önmagáról gondoskodni. A Mahabharata azonban azt mondja: „Aki jótetteiért viszonzásra vágyik, minden érdemet elveszít, olyan, mint egy kereskedő, aki cserekereskedelmet folytat.”

Az ilyen következmények elkerülése végett vallásújítók kísérletet tettek arra, hogy erkölcsösséget teremtsenek az Úr iránti hála érzésére alapozva. Nem kíván mély megfontolást arra a következtetésre jutni, hogy abbéli törekvésükben, hogy áthelyezzék az erkölcsösség alapját, teljesen alap nélkülivé tették. Egy embernek azt kell tennie, ami „kedves az Úrnak”, hálából a sok áldásért, amivel elhalmozta őt. Valójában azonban úgy találja majd, hogy az Úr átokkal és áldással egyaránt elhalmozza. Egy elhagyatott árvától is elvárják, hogy hálás legyen, amiért életének támaszaitól, a szüleitől megfosztották, vigaszul mondván, hogy egy ilyen balsors kétségtelenül rossz, de a valóságban a Végtelenül Irgalmas a lehető legnagyobb jót rejtette ez alá.

Néhányan szűk látókörük következtében szigorúbb logikát követnek tanításaikban. Az, ami az emberi boldogságra irányul, az helyes, és követendő, és az ellenkezője kerülendő, mint helytelen. Eddig rendben lenne. De a tantétel alkalmazása tele van bajjal. Visszataszító materializmus által szűk korlátok közé szorítva, születés és halál közé eső rövid időközben a boldogság haszonelvű rendszere pusztán nyomorék torzó, amely semmiképp sem tekinthető odaadásunk pártatlan istennőjének.

Nem lehetsz egy a Mindennel, hacsak nem esik egybe valamennyi cselekedeted, gondolatod és érzésed a természet előrehaladásával. Az embernek meg kell találnia pontos helyzetét, összhangban az Egy Élettel a természetben, be kell látnia, hogy a természettel csak egybehangzóan tevékenykedhet, és sohasem disszonanciában, a természet igazi együttműködő partnerének kell lennie. Az erkölcsösség tudományos alapja csak az Úr Buddha vagy Sri Sankaracharya lélekvigasztaló tantételeiben található meg. Egy erkölcsrendszer kiindulópontja az egy energia egységének világos felismerése, amely a megnyilvánult Világegyetemben működik, a végső nagy eredmény felismerése, amelynek megvalósítására szakadatlanul törekszik, a halhatatlan emberi szellem és látens erőinek rokonsága ezzel az energiával, valamint az egy élettel való együttműködés képességének felismerése hatalmas céljai elérésében. Egy buddhista vagy adwaitee jogi által kitűzött cél a létezés egységének megvalósítása, amelynek véghezvitelére az erkölcsösség gyakorlása a leghatékonyabb eszköz. Az egység megvalósításának elsődleges akadályja az embernek az a veleszületett szokása, hogy mindig saját magát helyezi a Világmindenség középpontjába. Bármit is tesz, gondol vagy érez egy ember, az elnyomhatatlan „én” egészen biztosan központi szereplő. Ez, amint a legcsekélyebb mértékben is megjelenik, megakadályoz minden egyént, hogy betöltse a létezésben azt a megfelelő működési területet, ahol pontosan csak ő

van helyén, és nem más egyén. Ennek a harmóniának a megvalósítása a Nagy Feladat gyakorlati célja. Az erkölcsösség gyakorlata az a törekvés, hogy megtaláljuk ezt a működési területet, és az erkölcs valóban Ariadné-i vezérfonal a krétai labirintusban, amiben az ember el van helyezve. Az Úr Buddha vagy Sri Sankara által hirdetett szent filozófia tanulmányozásából a Tudás (vagy nevezzük hitnek?) a létezés egységéből eredeztethető, de valódi erkölcsösség nem függ valamely sajátságos meggyőződés vagy hit vallásától, még kevésbé istenekbe vagy Istenbe vetett hittől, sokkal inkább függ saját egyéni felfogásunktól arról, hogy milyen fokú közvetlen hatással bír a boldogságra általánosságban, ezáltal saját személyes jólétünkre. Azonban biztos, hogy nem minden erkölcsösség váltható át legmagasabb szintű tudássá. Mit sem segít azonban intellektuálisan elképzelni, hogy te vagy a minden vagy Brahma, ha nem valósul meg az élet gyakorlati cselekedeteiben.

Nem lehetsz egy a Mindennel, hacsak nem esik egybe valamennyi cselekedeted, gondolatod és érzésed a természet előrehaladásával. Az embernek meg kell találnia pontos helyzetét, összhangban az Egy Élettel a természetben, be kell látnia, hogy a természettel csak egybehangzóan tevékenykedhet, és sohasem disszonanciában, a természet igazi együttműködő partnerének kell lennie. Néhányan abba a súlyos tévedésbe esnek, hogy bizonyos szent írók véleménye szerint feltételezik, hogy egy emberi lény elszökhet a Karma törvényének működése elől (Ok-okozat), azáltal, hogy magára alkalmazza a mesteri nemcselekvés állapotát, szem elől tévesztve azt a tényt, hogy a fizikai cselekvéstől való szigorú tartózkodás sem eredményez inaktivitást a magasabb asztrális és szellemi síkokon. Sri Sankara nagyon meggyőzően bizonyította a Bhagavad Gita szövegmagyarázataiban, hogy az ilyen feltételezés semmi más, mint téveszme. A nagy tanítók abban rámutatnak, hogy a fizikai test munkától való erőszakos visszatartása nem mentesíti az elmét attól a hajlamától, hogy dolgozzon. A természet minden ágazatában megvan az önmagát ismétlő cselekvés tendenciája, így az utolsó, megelőző születésben szerzett karma mindig megpróbál új láncszemeket kovácsolni a láncban, és ezáltal folyamatos anyagi létezéshez vezet. Ez a tendencia csak azon kötelességek önzetlen teljesítése útján közömbösíthető, amelyek az illető személy működési körébe tartoznak, amelybe beleszületett.

A fizikai test inaktivitása nem jelenti a passzivitás állapotát sem a cselekvés asztrális (érzelmi), sem spirituális (szellemi) síkján. Az emberi szellem a samadhi (meditáció) állapotában a legmagasabb fokú aktivitásban van, nem pedig egy szunnyadó, nyugalmas állapotban, ahogy általában feltételezik. Továbbá bárki, aki megvizsgálja az okkult dinamika természetét, könnyen beláthatja, hogy egy bizonyos mennyiségű energiaráfordítással a szellemi és az asztrális síkon sokkal nagyobb eredmény érhető el, mint ami az objektív fizikai létezési síkon ugyanannyi energiaráfordítással.

Mindenfajta másnak történő alárendelés fájdalom, és sajátmagunknak történő alárendelés boldogság: röviden ez az, ami tudnivaló a két dolog ismérveiről. Általánosan elismert dolog, hogy a Természet egész rendszere egy sajátságos irányba halad, és ezt az irányt – ahogy tanították nekünk – két erő összetétele határozza meg, az „anyag”-nak nevezett halad a másik pólus, a „szellem” felé, és megfordítva. Az a tény, hogy a Természet halad, azt mutatja, hogy ez a két erő nem egyenlő nagyságát illetően. Azt a szintet, amelyen az első erő működése van túlsúlyban, az okkult egyezményeknek megfelelően „emelkedő ív”-nek, és a másik erő működésének megfelelő szintet „leszálló ív”-nek nevezzük. Egy kis elmélkedés rámutat, hogy a fejlődés a leszálló íven kezdődik, és utat tör felfelé az emelkedő íven át. Ebből következik, hogy végül az az erő kerekedik felül minden bizonnyal, amelyik a szellem felé irányul, ha nem is kemény küzdelem nélkül. Ez a Természet nagy vezérlő energiája, és habár az ellentétes erő működése zavarja, ez jelenti a törvényt a Természet számára, a másik

csak negatív aspektusa, amely az egyszerűség kedvéért különállónak tekinthető. Ha egy egyén megpróbál más irányba haladni, mint a Természet, az ellentétes erő iszonyú nyomása biztosan összezúzza. Szükségtelen elmondani, hogy az ilyen eredmény a kívánatosnak pontosan az ellentéte. Ezért az egyetlen út, ami által a boldogság elérhető, ha az ember természete beleolvad a nagy Anyatermészetbe, és követi azt az irányt, amely felé Ő maga is halad. Ezt úgy lehet megtenni, ha az ember egyéni magatartása hasonul a Természet diadalmas erejéhez, a másik erőt mindig legyőzve, rettenetes katasztrófák árán. Az a törekvés, amellyel az egyén az egyetemes törvényhez asszimilálódik, az erkölcsösség gyakorlásaként közismert. Ennek az egyetemes törvénynek való engedelmesség, miután meggyőződünk róla, az igaz vallás, amelyet az Úr Buddha így határozott meg: „az Igazság megvalósítása”.

El kell fogadnunk, és fel kell ismernünk teljes mértékben, hogy minden tisztességes embernek kötelessége megkísérelni minden olyan személyt érvekkel és szelíd meggyőzéssel megnyerni, aki tévedésben van az egyetemes etika lényegét és az általánosan elismert erkölcsi normákat illetően. Az utóbbi valamennyi vallás közös tulajdona, mint ahogy minden becsületes személyé, hitvallásától függetlenül. Az igaz erkölcsi kódex alapelveit, amelyeket a jog és az igazságszolgáltatás normái vetnek próba alá, annyiban ismernek el és követnek tisztességes ateisták, mint tisztességes istenhívők, és ahogy a statisztikai adatok bizonyítják, a vallásnak és jámborságnak vajmi kevés köze van a büntettek és a vétkek visszaszorításához. Széles vonalat kell húzni egy ember erkölcsi és társadalmi kötelezettségeinek külső gyakorlása és önmagáért, a tényleges belső erényért való gyakorlása között.

Ez azonban még bizonyosan nem minden. „Mindaddig, amíg az embernek azt tanítják, és abban a hitben hagyják, hogy becsületesnek kell lennie, hogy a törvény erős keze ne büntesse meg, vagy, hogy a szomszédja ne álljon bosszút”; hogy túrnie kell, mert a panaszkodás haszontalan, és a gyengeség csak megvetést eredményez; hogy mértékletesnek kell lennie, hogy egészsége és étvágya fennmaradjon, továbbá azt mondják neki, hogy ha helyesen szolgál, barátai őt szolgálják, ha a hazáját védi, saját magát védi, ha Istenének szolgál, a boldogság örök életét készíti elő ezután magának; ameddig ilyen elvek alapján cselekszik, az erény nem erény, hanem bizony az ÖNZÉS tetőfoka. Bármennyire őszinte és buzgó egy istenhívő hite, mialatt életét ahhoz igazítja, amit szívesen nevez isteni törvényeknek, és közben csak magára gondol, legjobb esetben is egy jámbor egoista marad, hacsak nem ad elsőbbséget gondolataiban azon javaknak, amelyek az ilyen morális cselekedetektől elsődlegesen felebarátja számára fakadnak, és csak azután gondol sajátmagára. Azt állítjuk, hogy az ilyen ember Istenben való hite és istenfélelme főként a büntetéstől és saját magára nézve kellemetlen következményektől való félelmen és az önzésen alapszik, azzal arányosan fejlődik és növekszik, legkevésbé törődve felebarátjával.

Naponta tapasztaljuk, hogy habár az istenhívő úgy határozza meg az erkölcsösséget, mint az emberi cselekedeteknek az isteni törvényekkel való összehangolását, nem erkölcsösebb, mint az átlag ateista vagy hitetlen, aki az erkölcsös életet egyszerűen minden becsületes, helyesen gondolkodó személy kötelességének tekinti, anélkül, hogy egy gondolatot is pazarolna az élet utáni bármilyen, ezért járó jutalomra. Az a látszólag ellentmondásos tény, hogy valaki, aki nem hisz a halál utáni túlélésben, életét mégis az erkölcsösség legmagasabb szabályainak megfelelően alakítja, nem olyan abnormális, mint amilyennek először tűnik. Az ateista, akinek csak egy létezésről van tudomása, mindent elkövet, hogy olyan makulátlan emléket hagyjon hátra életéről az utóemlékezetnek, amilyent csak lehetséges, a még meg nem születettek becsületére is gondolva. A nagy görög sztoikus szavaival: „ha valamennyi embertársunk egy csapásra eltűnne, és sem erkölcsös, sem erkölcstelen tekintet nem maradna, hogy igazoljon vagy elítéljen, nem lenne-e keblünkben

egy bíró, aki elrettent, és egy barát, aki igazol?” Az emberrel ugyanolyan veleszületett dolog az ateizmus, mint az istenhit. Mindkettő növekszik és fejlődik benne éledező erőivel együtt, és vagy erősödik, vagy gyengül bizonyító tények átgondolása és következtetések levonása által. Röviden, mindkettő teljesen érzelmi természete szintjének tudható be, és nem terheli több felelősség ateista volta, mint istenhívó volta miatt. Mindkét kifejezés teljesen félreértett. A Teozófiai Társulat testülete nem egyház, és nem is felekezet, és minden egyéni vélemény jogosult a meghallgatásra.

Az okkult kutatást és összehasonlító vallást támogató erkölcsi program belefoglalása szükségesnek látszott a Teozófiai Társulat megalakulásakor. Annak elsődleges indoka, hogy Madame Blavatsky helytelenítette a spiritizmust, az volt, hogy a mozgalomnak hiányoztak a pszichikai fejlődéshez szükséges erkölcsi alapjai. Ezért az általa bármilyen igazi okkultista rendszerben alapvetőnek tekintett etikai feltételeket a teozófiai alapelveken belül az egyetemes testvériség pontja testesítette meg. A társulati tagság egyetlen hitvallási és etikai követelménye a testvériség, egy némileg meghatározatlan, általános fogalom volt. Ez, mint erkölcsi kötelezettség, az egyén saját értelmezésének kérdése, és a társulat egyetlen köteleke a vallás etikai oldalával. Még az érvényes vagy elfogadott társadalmi törvények nyilvánvaló megszegése sem ok a kizárásra. A Társulat visszautasítja a döntőbírói szerepet az erkölcsösség vagy annak megszegése megítélésében, ennek meghatározását magára a tagra hagyva. Ugyanakkor irodalmán keresztül nyilvánvalóvá teszi, hogy a valódi szellemiség területén nem lehetséges haladás „tisztá kéz és igaz szív nélkül”, hozzáteve ezen elvhez, hogy az erkölcs szabadság nélkül nem erkölcs. Így a mozgalmat, amely azzal a lendülettel indult, hogy megvizsgálja az ősi mágusok okkult erőit, a körülmények egy morális erkölcsi renddé alakították, amiben csak kevés halmozódott fel a mágikus fortélyokból.

A teozófia nem képviselheti pusztán erkölcsi igazságok gyűjteményét, elméleti értekezésekben összefoglalt metafizikai etika egy paksamétáját. A teozófiát gyakorlativá kell tenni, tehát meg kell szabadítani a haszontalan eszmecserétől. Tárgyilagosan kifejeződésre kell kerülnie az élet mindent átfogó törvénykönyvében, alaposan átítatva szellemével, azaz a kölcsönös türelem, irgalmasság és szeretet szellemével. Követőinek példát kell mutatniuk egy határozottan körvonalazott és ugyanolyan szilárdan alkalmazott erkölcsösségről, mielőtt joguk lenne rámutatni, még ha jó szándékkal is, hasonló etikai egység és céltudatosság hiányára más társulatok vagy egyének esetében. Amint mondtuk, egyetlen teozófus sem hibáztathat testvért, legyen az akár társulaton belül, akár azon kívül, nem bélyegezheti meg cselekedeteit, nem leplezheti le anélkül, hogy ne veszítené el azt a jogát, hogy teozófusnak legyen tekinthető. Mindig fordítsd el tekinteted felebarátod tökéletlenségeitől, és helyette összpontosítsd figyelmedet saját hibáidra, azzal a céllal, hogy kijavítsd azokat, és bölcsebbé válj ...Ne mutass rá másik ember elvárásai és tettei között mutatkozó eltérésre, legyen az testvér vagy felebarát, inkább segítsd küzdelmes életútján ... Az igazi teozófia megoldandó feladata és nagyszerű küldetése az, hogy etikai eszmék és kötelezettségek világos, egyértelmű elméletét dolgozza ki, amelyek legjobban megfelelnek a bennünk levő önzetlen és helyes érzéseknek; mintát adva átültetésükre a napi élet olyan formáiba, ahol a legméltányosabban alkalmazhatók. Ilyen a közösségi munka, mindazokra való tekintettel, akik hajlandók ezen alapelveken munkálkodni. Ez munkaigényes feladat, amely fáradhatatlan és kitartó erőfeszítést igényel, de bizonyosan haladást eredményez számodra észrevétlenül, és nem enged teret önző vágyaknak a kijelölt határokon kívül. Ne engedj folyást testvérietlen szembeállításoknak, ami az általad elvégzett és felebarátod vagy testvéred által el nem végzett feladatokat illeti a teozófia területén, mivel senkitől sem várják el, hogy nagyobb földdarabot gyomláljon ki, mint amit ereje és teherbíró képessége megenged neki. Ne légy túl szigorú annak érdemei vagy érdemtelenégei tekintetében, aki felvételt kér soraitokba, mivel egyedül

csakis a KARMA hivatott a belső ember valóságos állapotáról az igazságot ismerni és megítélni. Jószándékú és együttérző egyének között még az egyszerű jelenlét is segíthet benneteket magnetikusan. „Az Igazság birodalmában szabadon munkálkodók vagytok, és mint ilyenek, nem szabad akadályokat hagynotok az ösvényen, amely oda vezet”...

A teozófus fejlődhet és kibontakozhat, nézetei túlnőhetnek az alapítókén, növekedhetnek nagyobbra és szélesebbre minden irányban, anélkül, hogy elhagynák a fundamentális talajt, amely létrehozta és táplálta azokat.

De jaj a XX. századnak, ha a most uralkodó gondolatiskola győzedelmeskedik, mivel a Szellem ismét bebörtönöződne, és hallgatásra lenne ítélve az eljövendő korszak végéig. Nem az írott malaszt fanatikussai általában, nem is a gondolat új szelleme ellen küzdő vandálok és képrombolók, de mégcsak nem is a régi, puritán vallás és szokások támogatói, a modern kerekfejűek azok, akik a most feltámadó emberi gondolkodás és szellem megváltóivá és védelmezőivé válhatnának. Sem ezek, a régi kultusz túlbuzgó védelmezői, és azok középkori eretnekei, akik ereklyeként őrzik felekezetük vagy gyülekezetük minden tévedését, akik féltékenyen őrködnek saját gondolkodásuk felett, nehogy a serdülőkorból kinöve frissebb és üdvösebb eszmével gyarapodjon, nem ezek a jövő bölcsei. Nem nekik fog ütni az új történelmi korszak órája, hanem azoknak, akik megtanulják kifejezni, és gyakorlatilag megvalósítani a felnövekvő generációk és most még elnyomott tömegek vágyait és fizikai igényeit. Azért, hogy az ember teljesen megértse az egyéni életet fiziológiai, pszichikai és szellemi rejtélyeivel együtt, saját magát felebarátainak kell szentelnie az önzetlen jótékonyság és szeretet minden szenvedélyével, valamint annak, hogy tanulmányozza és megismerje a közösségi életet vagy az Emberiséget. Egyik vagy másik irányban történő előítélet és elfogultság, valamint a lehetséges eredményektől való legkisebb félelem nélkül kell megfejtenie, megértenie és emlékezetében tartania a szegény emberek nagy és szenvedő szívének mély, legbelső érzéseit és vágyait. Ennek megvalósításához először össze kell hangolnia saját lelkét az „Emberiség lelkével”, ahogy az ősi filozófia tanítja; alaposan el kell sajátítania az Emberiség Életkönyve gyorsan forgó lapjai minden sorának és szavának helyes jelentését, teljesen át kell itatódnia azzal a közhelyszerű igazsággal, hogy az Emberiség lelke teljesen elválaszthatatlan a saját Én-jétől.

Hány ilyen, az élet mélységes olvasója található mai kultúránk és tudományunk nevezetes korában? Természetesen nemcsak alkotókra gondolunk, hanem korunk gyakorlati, még el nem ismert, habár közismert emberbarátaira, önzetlen tagjaira; az emberek barátaira, az embert önzetlenül szeretőkre, a szellemi szabadság jogán emberi jogokat védelmezőkre. Néhányan valóban ilyenek, habár a korszak ritka virágai, és általában az elfogult tömegek és megalkuvók mártírjai. Ahogy Észak-Szibériának azok a csodálatos „hóvirágai”, amelyek, hogy kihajthassanak a hideg, fagyos talajból, át kell fúrniuk a kemény, jeges hó vastag rétegét, ugyanúgy ezeknek a ritka jellemeknek is egész életük során közömbösséggel, emberi kíméletlenséggel és a jólét önző, örökké gúnyolódó világával kell megküzdeniük. Mégis, csak ők képesek az állhatatosság feladatát keresztülvinni. Egyedül nekik jutott az a küldetés, hogy a társadalmat elfordítsák a gazdagság, hiúság és üres örömök széles és könnyű útjáról a magasabb morális problémák fáradságos és tövises ösvénye felé és a magasabb erkölcsi kötelességek felismerése felé, ahelyett, amit ma üznek. Ők azok, akik maguk már ráébredtek egy magasabb lelki tevékenységre, ugyanakkor irodalmi tehetséggel vannak megáldva, és magukra vállalják az elvárásolt kastélyukban alvó Szépség és Szörny életre és fényre ébresztését. Folytassák, akiknek elméje előterében félelmet nem ismerően ez az elgondolás áll, minthogy nekik sikerülni fog. A gazdagok azok, akiknek elsőként meg kell javulniuk, ha a szegényekkel akarunk jót tenni, mert bennük gyökerezik a rossz, akiknek túlbujánzásai a

kitagadott osztályok. Ez első látásra ellentmondásnak látszik, de igaz, amint be is bizonyítható.

Mit lehet várni a köznéptől, ha a magasabb társadalmi osztályoknál minden nap szembetűnőbbé válik minden eszme, valamint az emberi szív legnemesebb törekvéseinek jelenlegi lealacsonyodása? A fejnek kell a lábakat irányítania, az utóbbiak aligha tehetők felelőssé cselekedeteikért. Munkálkodjatok tehát a kultúrált, de még messze nem erkölcsös osztályok etikai megújulásának elérésén, mielőtt megkísérelnétek ugyanezt tenni tudatlan, fiatalabb testvéreinkkel. Az utóbbinak évekkel ezelőtt nekiláttak, még a mai napig is folytatódik, de észrevehető pozitív eredmény nélkül. Nem nyilvánvaló ugyan, de ennek oka abban keresendő, hogy néhány komoly, őszinte és minden áldozatra kész e téren munkálkodóhoz képest az önkéntesek nagy többsége komolytalan, túlságosan önző osztályokból áll, akik „játékonykodást játszanak”, és akiknek az ötletei a szegények fizikai és erkölcsi fejlesztéséről arra korlátozódnak, hogy ezt pusztán a pénz és a Biblia egyedül megoldhatja. Mi azt mondjuk, hogy ezek egyike sem képes jót tenni; mivel az írott malaszt prédikálása és az erőltetett Biblia-olvasás ingerültséget és későbbi ateizmust okoz, és a pénz, mint átmeneti segítség inkább a kocszmák kasszáiban találja meg helyét, mint kenyérvásárlásra szolgál. A rossz gyökere tehát morális és nem fizikai okkal magyarázható.

A káprázat világában, ahol a fejlődés törvénye működik, semmi sem természetesebb, mint hogy az Ember eszményeinek, mint a teljesség vagy az emberiség egysége, örökké változnia kell. A Természet egy része körülötte, az ezerarcú, örökké változó Természet minden részecskéje szüntelenül átalakul, mialatt a harmonikus test, mint egész mindig változatlan, akárcsak ezek a részecskék, az ember is folyamatosan változik fizikailag, intellektuálisan, erkölcsileg és szellemileg. Egyszer a fejlődés körívének legmagasabb pontján van, máskor a legalacsonyabban. Így váltakozva emelkedik és süllyed, morális természete válaszképpen tágul vagy szűkül, ennek megfelelően erkölcsi törvénytára egyszer a legnemesebb, önzetlen és feltörekvő eszményeket testesíti meg, máskor az uralkodó tudat csak az önzés, a durvaság és az álnokság tükröződése. Ez azonban csak a külső, káprázati síkon van így. Belső, még inkább, lényegi alkatában mind a természet, mind az ember egy, minthogy lényegük azonos. Minden növekszik, fejlődik és a tökéletesedés felé törekszik a külsőség előbbi síkjain, vagy ahogy a filozófus mondja „mindig válik valamivé”, de a szellemi lény legvégső síkján minden VAN, és ezért megváltozhatatlan. Ezért minden és minden lény ezen örök Lényeg felé halad fokozatosan, csaknem észrevétlenül, ugyanolyan biztosan, mint a csillagok és világok Univerzuma mozog egy titokzatos pont irányába, amit az asztronómia ismer, de még nem illette elnevezéssel. Az okkultisták központi Szellemi Napnak nevezik.

Mindezideig csaknem minden történelmi korban megállapították, hogy nagy távolság, csaknem tatóngó szakadék van a gyakorlati és az eszmei tökéletesség között. Mégis, időről időre megjelentek nagy személyiségek a Földön, akik megtanították az emberiségnek, hogy a káprázat fátyla mögé lássanak. Az ember megtanulta, hogy a szakadék nem áthághatatlan, hanem az emberiséghez tartozó terület, hogy magasabb rendű és szellemibb fajain keresztül töltse be belső, még inkább lényegi szerkezetét, a természet és az ember egy, mivel lényegük ugyanaz. Minden növekszik, fejlődik és törekszik a tökéletesség felé a külsőség előbbi síkjain, vagy ahogy egy filozófus mondta: „minden ciklussal egyre jobban töltődik a rés, mivel minden ember, mint egység, bírja azt a képességet, hogy hozzáadja szerény adományát a rés kitöltéséhez”. Igen, vannak még emberek, akik az erkölcsi világ jelenlegi zürzavaros állapota, valamint a legszebb emberi eszmék sajnálatos romhalmaza ellenére ragaszkodnak ahhoz a hithez és tanításhoz, hogy a most még eszmei emberi tökéletesség nem álom, hanem

az isteni természet törvénye, és, még ha évmilliókat is kell várnia az emberiségnek, egy napon el kell érnie azt, és újra istenek fajává kell válnia.

Mindazonáltal az emberi jellem szakaszosan ismétlődő emelkedése és esése történik most, mint ahogy megelőzőleg, és az ember rendes, átlagos felfogóképessége túl gyenge ahhoz, hogy meglássa, hogy mindkét folyamat mindenkor magasabb síkon történik, mint a megelőző. Az ilyen változások nem mindig évszázadok művei, gyakran okoznak rendkívüli változásokat sebesen működő erők – péld. háborúk, kockázatos vállalkozások, járványok, éhínség vagy vallási fanatizmus okozta pusztítások, ezért képzeljük csak azt a vak tömegek, hogy az ember mindig ugyanaz volt, van és lesz. A mi szemünknek, azaz a vakondok szemének az emberiség földgolyóinkhoz hasonlóan változatlanul látszik. Mindkettő, térben és időben egyforma sebességgel mozog maga körül és előre.

Továbbá, bárhogyan is végződjék fejlődése, tudatossága megszületésétől az ember ténylegesen kettős szellemet hordoz magában, jót és rosszat. Mint Victor Hugo nagy, hátrahagyott költeményének, a Sátán halála (La fin de Satan) című versének ikernővérei, a Fény és Sötétség származékai, a „Szabadság” angyal és „Isis-Lilith” angyal az embert választották a Földön lakóhelyül, és ezek viaskodnak örökké benne.

Az Egyház azt mondja a világnak, hogy „az ember bűnben született” és János (1.Ap.lev.3,8.) hozzáteszi: „Aki a bűnt cselekszi, az ördögből van, mert az ördög kezdettől fogva bűnben leledzik.” Azok, akik még hisznek az oldalborda és alma mesében, és a lázadó angyal, a Sátán hitben, magától értetődően hisznek egy személyes ördögben mint egy dualisztikus vallásban a személyes Isten ellentétében. Mi, a keleti iskola teozófusai egyikben sem hiszünk. Sőt, talán tovább megyünk, mint a bibliai írott malaszt. Mivel mi azt mondjuk, hogy úgy, mint különleges kozmikus lényiségek, nincsen sem Isten, sem ördög, mindazonáltal mindkettő létezik. Hozzátesszük, hogy mindkettő a Földön az emberben lakozik, valójában maga az ember, aki mint fizikai lény, az ördög, a rossz igazi hordozója, és mint szellemi lény, istenség vagy jó. „Benned van a rossz” annak a metafizikai kimondása, hogy „Nem tudjátok talán, hogy bennetek lakozik Isten?” Mindkét állítás igaz. Most nagy társadalmi ciklus fordulópontján vagyunk, és a korábbi tett az, ami most a legfelső (igazságosztó) kéz. Pál szövegének elmondása más szavakkal: „legyen bár sok ördög, de Sátán csak egy van”, míg a gonosz sok változata létezik, együttesen alkotva az emberiséget, addig hatalmas sátáni jellemekből, amelyeket Milton, Byron és Victor Hugo leírt, csak néhány, ha van egyáltalán. A középszerűségnek betudhatóan az emberi eszményképek lehullanak, hogy semmi ne kerüljön azok helyére; egy prózai élet olyan halott szellemileg, mint a novemberi köd, és hemzseg a durva materializmustól és bűnöktől, a hét fő bűn csak része ezeknek, amint a köd hemzseg a halálos mikrobáktól. Most alig találunk törekvést az örök eszménykép felé az emberi szívben, ehelyett mindegyik gondolat századunk központi eszméje, maga a nagy „ÉN” felé halad, ami mindenki számára az egyetlen hatalmas központ, ami körül az egész Világmindenség létrejött, és forog.